

соціальних стосунків, на стиль життя людей, на їхнє повсякденне самопочуття і працездатність, на особистісну самоактуалізацію і самоефективність, завдяки дії його базових параметрів: а) взаємодоповненню психологічного впливу, взаємовпливу, самовпливу і самотворенню; б) розгортанню полімотивації та сфер умов її активізації – пізнавальної, практичної, ментальної і самовдосконалення; в) утвердженню спілкування як інформаційного, ділового, смисловчинкового і самосенсового різновидів обміну; г) перебігу зазначених параметрів впливу, полімотивації і спілкування довкола центральної ланки-параметра ПК – розвитку позитивно-гармонійної Я-концепції. Це вказує на своєчасність і доцільність міждисциплінарних гуманітарних досліджень з піднятої проблеми.

Отже, становлення і функціонування позитивного клімату у його сутнісному ядрі – базових параметрах – це проблема не лише сьогоднішніх соціально-економічних потреб, а й одночасно шлях вирішення перспективних складних завдань, що спричинені проектуванням оновлених, більш ефективних ділових стосунків і людських спільностей. Адже у такий спосіб, удосконалюючи характеристики самого психологічного клімату, вдається актуалізувати кращий потенціал особистості і групи загалом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе: кн. для учителя / Нелли Петровна Аникеева. – М. : Просвещение, 1989. – 224 с. – (Б-ка зам. дир. шк. по учеб.-воспитат. работе).
2. Гуменюк (Фурман) О. Є. Теорія і методологія інноваційно-психологічного клімату загальноосвітнього закладу: Монографія. – Ялта-Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 340 с.
3. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций : [монография] / Вячеслав Петрович Казмиренко. – К. : МЗУУП, 1993. – 384 с.
4. Карамушка Л.М. Психология управления : навч. посібн. / Людмила Миколаївна Карамушка. – К. : Міленіум, 2003. – 344 с.
5. Левин К. Типы конфликтов / Курт Левин // Психология личности; [под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, А. А. Пузыря]. – М. : МГУ, 1982. – С. 93–96.
6. Парыгин Б. Д. Социально-психологический климат коллектива. Пути и методы изучения / Борис Дмитриевич Парыгин ; под ред. В. А. Ядова. – Л. : Наука, 1981. – 192 с. – (Ин-тут социально-экономических проблем АН СССР).
7. Психологическая энциклопедия / под ред. Р. Корсини, А. Ауэрбаха. – [2-е изд.]. – СПб. : Питер, 2003. – 1096 с.

Яремко О. М.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права та процесу ЮФ ТНЕУ

ДОСЯГНЕННЯ ІСТИНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: СТУПІНЬ АКТИВНОСТІ СУДУ

Українська юриспруденція не має єдності трактування істини у кримінально-процесуальному розумінні. І обумовлено це, перш за все, як множинністю авторських підходів до розкриття змісту державно-правових

явищ, так і відсутністю у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі - КПК України) дефініції поняття «істина» [1]. Тривають дискусії і щодо виокремлення видів істини в кримінальному процесі («абсолютна», «відносна», «об'єктивна», «суб'єктивна», «матеріальна» тощо).

Варто відзначити, що, у переважній більшості, науковцями під істиною в кримінально-процесуальному сенсі трактується система обставин і матеріальна обстановка, що утворилася в результаті вчинення злочину, котра відповідає фактичним даним, всебічно і об'єктивно встановлена розслідуванням і розглядом матеріалів кримінального провадження в суді.

Гарантією справедливого покарання за злочин є з'ясування істини у кримінальному судочинстві. Адже не можливо призначити, адекватне вчиненому злочину, покарання без істинних знань про злочин, їх вірного оцінювання судом.

Заперечення істини в кримінальному процесі суперечить інтересам не лише особи, але й правосуддя загалом. Так як призводить до прагматизму і суб'єктивізму органів досудового розслідування та суду, неповноти у розкритті злочинної діяльності, невірної кваліфікації злочинів.

Встановлення істини як завдання суду прямо не закріплене в КПК України, його (завдання) наявність можна виявити лише шляхом тлумачення норм кодексу. Вважаємо за доцільне законодавчо регламентувати встановлення істини у кримінальних провадженнях як мету кримінального процесу.

Ступінь активності суду – це сутнісна характеристика його процесуальної діяльності, що є вирішальною у визначенні ролі суду в процесі доказування та його місця у кримінальному судочинстві взагалі, відповідає певним моделям (типам) кримінального процесу і становить один із критеріїв їх розмежування [3, с. 89].

Вивчення процесу становлення кримінально-процесуального законодавства новітньої України дає підстави твердити про тенденція переходу вітчизняної моделі судочинства від «абсолютної активності суду» до принципу «обмеженої активності». Зміст цього переходу полягає в збереженні активності суду в процесуальному керівництві процесом і обмеженні активності суду в діяльності зі збирання та оцінювання доказів.

За існуючого в кримінальному процесі України принципу змагальності маємо потребу в активності суду у встановленні істини. Адже завдання суду не просто розв'язати спір між стороною обвинувачення і стороною захисту, а правильно (законно), обґрунтовано (на підставі перевірених доказів) і справедливо вирішити справу, чого неможливо досягти без встановлення істини у справі.

За законодавством України «сторони кримінального провадження мають рівні права на збирання та подання до суду речей, документів, інших доказів, клопотань, скарг, а також на реалізацію інших процесуальних прав передбачених цим законом» (ч. 2 ст. 22 КПК України) [1]. Проте, сторона захисту при всьому старанні не в стані збирати докази так ефективно, як це може зробити сторона обвинувачення. Тому діями захисту не забезпечується збирання усіх виправдувальних доказів, що існують. У той же час сторона обвинувачення має усі можливості для збирання доказів. Проте зібрані нею докази в силу розподілу функцій носять односторонній характер, відображаючи лише обвинувальну сторону. Не будучи доповненими у належній мірі доказами захисту, вони будуть відображати лише частину істини. Та й не завжди в умовах професійного нігілізму та низького рівня правової культури, що, на жаль й на далі, спостерігаємо як серед представників адвокатури, так і

прокуратури України, сторона захисту та обвинувачення прагнуть до з'ясування істини у конкретній кримінальній справі [3, с. 89].

Як видно, притаманна абсолютизованому змагальному процесу схема встановлення істини – зусиллями сторін, кожна із котрих встановлює «свою частину істини», не спроможна забезпечити відновлення повної картини події, що відбулась. Дане завдання може бути вирішеним іншими способами – діями суду (судді), що виконує вимогу усестороннього, повного та об'єктивного дослідження обставин справи з тим, щоб з'ясувати істотні, юридичні факти, які відповідають дійсності, дати їм правильну юридичну оцінку і тим самим забезпечити правильне вирішення справи по суті, а, отже, і з'ясувати істину в конкретному кримінальному провадженні [2, с. 105].

Активність сторін як складова принципу змагальності може мати наслідком і пасивність суду як суб'єкта доказування [3, с. 88]. Не підтримуємо думок як щодо зведення до мінімуму активності суду в протистоянні сторін на тлі абсолютизації змагальності, а також й тих думок, у котрих розвиток змагальності в доказуванні протиставляється активності суду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (редакція від 28 лютого 2016 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 9-10, № 11-12, № 13. - Ст. 88.
2. Свиридов М. К. Задачи установления истины и средства ее достижения / М. К. Свиридов // Вестник Томского государственного университета. – 2013. - № 2 (8). - С.105.
3. Яновська О. Г. Роль суду в змагальному кримінальному судочинстві / О. Г. Яновська // Юридичний часопис національної академії внутрішніх справ. – 2013. - № 1. - С. 89.